

als daar zijn een telefoneerend zakenman met de koerslijst in z'n hand, enkele sky-scrapers, wat machinerieën, vliegmachines, elektrische trams, reclameborden, enz. enz. . . . Maar zóóiets — men trof er op deze tentoonstelling een voorbeeld van aan in het Zeitbild 1922 van Otto Griebel — kan moeilijk een uiting heeten van het wezen der „beweging” die men bezig is te doen verstarren in naam, school en theorie.

Intusschen kon men hier ook wel enkele zuivere voorbeelden aantreffen van dit wezen, voorbeelden die voor 't meerendeel stillevens, interieurs of portretten betroffen. Ik noem: stillevens van Hubert Ploberger, Erich Wegner, interieurs van Frits Busack, portretten van Wilhelm Dressler.

In deze voorbeelden komen de algemeene kenmerken van deze kunst aan den dag, kenmerken die men, op het voetspoor van Frans Roh in zijn werk „Nach-expressionismus” zou kunnen aanduiden met: de nuchtere onderwerpen, waarbij heel weinig (in engeren zin) religieuze; de verduidelijking en harmonische zuivering der dingen; het plastische en verdiepende, het strenge en zuivere; het evenwichtige en stille; de combinatie van voor- en achtergrond, van het dichtbij en uit de verte geziene; van grooten vorm en détailrijkdom; het wijkende; het miniatuurachtige; de koele en koude kleur, vervloeiend in dunne laag aangebracht, als blank geschuurd metaal; het niet toonen der uitvoerige werkwijze of factuur in zuivere verwerking; het rechthoekige, evenwijdig loopende met de lijst, waarin het schilderij gezet is; het gecultiveerde.

A. E. v. d. T.

NIEUWE DANSKUNST IN NEDERLAND.

In de maand April van dit jaar zijn in het Muziek Lyceum te Amsterdam vier avonden gehouden aan Nederlandsche Danskunst gewijd, met de bedoeling om te zien of er onder de verschillende danseressen en dansers wellicht enkelen waren van wie men in de toekomst iets voor de herleving onzer danskunst zou mogen verwachten.

Er wordt tegenwoordig zooveel gedilettanteerd op het gebied der danskunst — hetzij rhythmisch, plastisch, expressionistisch etc. etc., — dat het wel eens goed was, na te gaan wat van dit al, werkelijk een belofte in hield.

En wanneer wij dan ook de prestaties der danseressen van vóór de pauze — die der debutanten dus — nagaan, dan was het meerendeels niet meer dan een zeer ongeschoold geliefhebber.

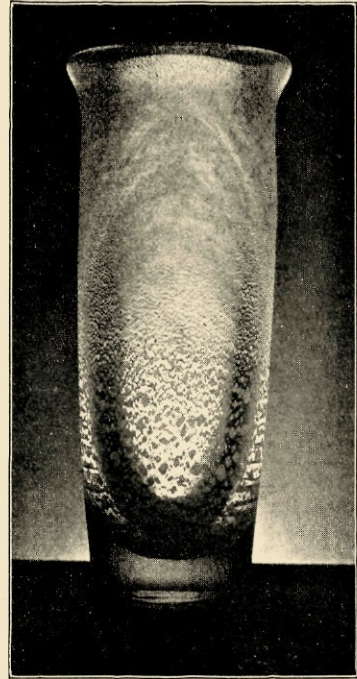
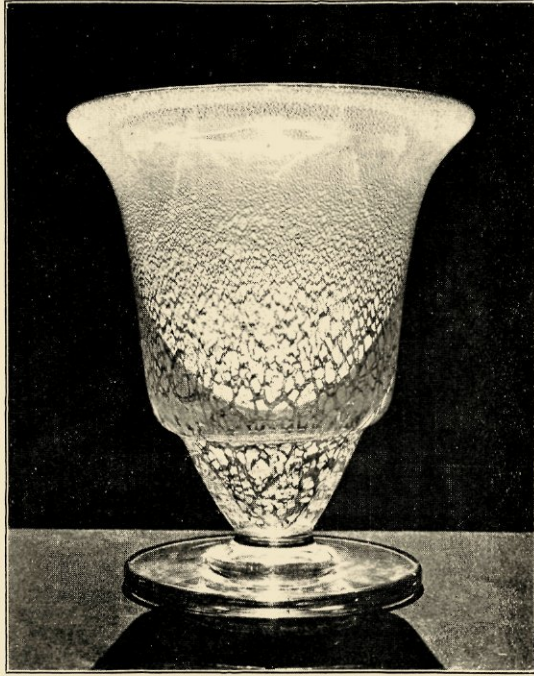
Bij de meeste der danseressen kon men zeer duidelijk bemerken dat zij het „dansen” niet als een zeer ernstig vak van studie en oefening beschouwd hadden. Zij hadden misschien wel eens wat lessen van deze of gene gehad of gezien, en een stand of beweging onthouden, maar zij misten techniek en temperament, training en begrip van plastiek, goeden smaak en fantasie, inzicht in costuum enz. enz.

TER BORCH.

(MAURITSHUIS).

DE BRIEFSCHRIJFSTER.

GLASWERK ONTWERPEN DOOR CHR. LEBEAU.

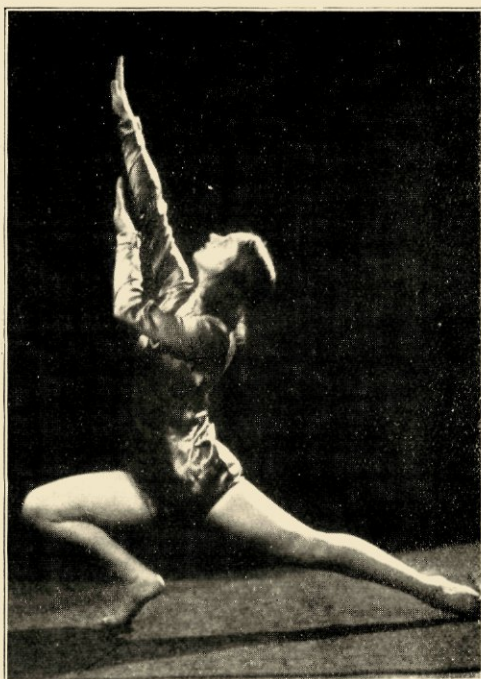
WILHELM DRESSLER.

MEINE TOCHTER.

HANS MERTENS.

IM CAFÉ-GARTEN.

CORRY HARTONG.

MIES LOEVENDIE.

MEINA STRATINGH.

GROCK, DE SUPER-CLOWN.

En waar tot dusverre een compleete opleidingsschool voor den dans met als einddoel een zeker diploma, ontbreekt, (misschien zal de school Leistikow-Darja Collin, daarin voorzien) daar is een zoo veelzijdig mogelijke ontwikkeling der jonge danseressen noodzakelijk, omdat zij alleen daardoor kunnen komen tot datgene wat met hun eigen aard, aanleg en inzicht overeenstemt. Men wil in de moderne danskunst ten deele den uitdrukkingsvorm zien eener gedachte, van een stemming, van een muziekstuk, daarnaast zal echter het uiterlijke: het levende en zich bewegende beeld der danseres, ons moeten boeien door gebaar, door stand en kleur.

Het zal de telkens wisselende plastische schoonheid van het lichaam zijn, die ons nader moet brengen tot de innerlijke gedachte en daartoe is vóór alles noodig een absolute beheersching der techniek, waarbij zich dan de individualiteit der danseres kan aansluiten. En juist dit laatste zal bepalen of zij meer is dan een goede volgzaam leerling, of er een danseres met eigen inzicht, met eigen temperament, met eigen schoonheidsvisie uit haar zal groeien.

Dat wij deze eigenschappen bij de meesten der optredenden misten hebben wij reeds geconstateerd, bij enkelen echter zagen wij, dat bij een goed gefundeerd techniek, een eigen stijl zich aansloot, dat hier „een persoonlijkheid” tot uiting kwam.

Zoo zagen wij in Meina Stratingh, een danseres, die, hoewel leerlinge geweest van Leistikow, daar geheel boven uit gekomen is, zich zelf heeft gevonden, en nu in haar dansen een uiting van hogere orde geeft.

Voor haar is dansen een taal geworden — zegt Heine niet dat het een gebed kan zijn — waarin zij door houding en gebaar haar innerlijk leven ontplooit. Het is bij haar niet een zich bewegen op de muziek in langzamer of snellere tempo's, want zij danst ook zonder muziek, maar: de schoone uitbeelding van een verheven gedachte. Ook in dit opzicht neemt zij haar eigene plaats in onder de jongere danseressen, waar wij meer van verwachten.

Een andere danseres, die na een grondige studie aan de Mary Wigman-Schule haar diploma voor beroepsopleiding behaalde en dan ook haar danskunst als een zeer serieus kunst- en studievak beschouwt, is Corry Hartong. Ook bij haar is het dansen een „beeldende” kunst, waarin zij — ook zonder muziek — ons sterk doet medeleven in een gedachte die haar ontroerde. Zij geeft ons, in eigen schepping, een kunstwerk van inhoud en vorm, gebaseerd op de wetten van beweging, rhythme en ruimte, op compositie en techniek.

Haar lijn en gebaar zijn schoon, haar costuums zijn van vorm en kleur vol smaak, en haar bewegingen strak en ingetogen, beheerscht en door de macht harer techniek toch vrij.

Ook in Corrie Hartong zit de belofte voor een herlevende danskunst; als de mogelijkheden er maar zijn.

En ten slotte wil ik hier Mien Loevendie noemen; misschien juist omdat er van haar dansen een geheel andere bekoring uitging. Hoewel leerlinge van Florrie Rodrigo, die zelf een uitgesproken typeering aan haar dansen weet te geven, wat wij ook bij haar volgelingen zeer sterk kunnen bemerken, heeft Mien Loevendie iets eigens weten te behouden — en ik hoop dat zij dit zal blijven behouden — dat haar voor mij onderscheidde van andere danseressen.

Zij heeft een natuurlijke gratie van bewegingen, een, ik zou haast zeggen aangeboren gevoel voor lijn en stand.

Bij haar echter is, in tegenstelling met Meina Stratingh en Corrie Hartong, de dans — hoewel zij goed geschoold is — meer een lust, dan een ernstige taak.

Zij danst met een overvloeiende levensvreugde en temperament, omdat dit waarschijnlijk meer in haar aard ligt dan de uitbeelding eener gedachte.

Het wil mij toeschijnen dat wij van haar dan ook gansch andere dingen kunnen verwachten dan van de beide anderen, omdat haar talent meer heenwijst naar spontaniteit. Zij is meer de danseres par droit de naissance, die door studie haar techniek zal volmaken, maar die haar aangeboren natuurlijkheid zou inboeten wanneer zij in een geestelijke sfeer haar richting ging zoeken.

Dat wij uit de groote schare die zich geroepen voelden, slechts enkelen noemden, sluit niet in dat er geen meerderen waren wier prestaties iets deden verwachten, maar wel omdat wij in dit drietal onder de jongeren een aanwinst zagen voor de Nieuwe danskunst in Nederland.

R. W. P. Jr.

GROCK, DE SUPER-CLOWN

Carré, het oude paardenspel-amphitheater van de hoofdstad, heeft men sedert veel jaren tot een schouwburg verbouwd voor tooneelkunst en variété. Met de behoefte aan kermessen is in de moderne samenleving de behoefte aan circussen verdwenen; het is het verdwijnen van een ganschen tijd en zijn bekoring.

Ik moest daaraan denken, toen ik in ditzelfde Carré den zoo genoemden super-clown Grock zag optreden.

Grock is n.l. een clown, die nog niet doet vergeten, dat de clownerie bij kermis hoort en in 't circus tot haar groote verfijning gegroeid is. Het is waar, hij heeft niet in zijn stem de ratelende zweepslag van den circus-August, waardoor b.v. de Fratellini's buiten de arena geheel misplaatst zijn, hij is fijner dan zij, zachter en smeuijger, hij is — hoewel zijn echte naam Zwitsersch of Elzassisch klinkt — een soort Engelschman in zijn